

UDK (UDC): 930.253

Tipologija: 1.09 Objavljeni strokovni prispevek na konferenci
Category: 1.09 Published Professional Conference Contribution

Nada Čibej*

ARHIVSKA JAVNA SLUŽBA KOT SKUPNA SLUŽBA ORGANA V SESTAVI MINISTRSTVA ZA KULTURO

Izvleček:

V prispevku je opisano večkratno posvetovanje in usklajevanje s predstavniki Ministrstva za javno upravo pri pripravi osnutkov podzakonskih aktov, ki bi naj sledili spremembam ZVDAGA in bodo med drugim vsebovali tudi uredbo o sistemizaciji in organizaciji javne arhivske službe ter prehod javnih uslužbencev v sestav državnega arhiva, ustrezno dopolnitev pravilnika o nazivih ter predlog spremembe kadrovskega načrta.

Ključne besede:

arhivska javna služba, zakonodaja, organizacijske spremembe.

Abstract:

Archival Public Service as a Corporate Service of a Body within the Ministry of Culture

The article describes multiple discussions and adjustments with the representatives of the Ministry of Public Administration while preparing drafts of regulations, which would follow the changes of the Protection of Documents and Archives and Archival Institutions Act. These would also contain a decree, which would arrange systematization and organization of public archival service and the transfer of public employees to the state archives, an adequate supplementation of the regulation on titles and a proposal about the change of the personnel plan.

Key words:

archival public service, legislation, organizational changes.

ZAČETNI KORAKI

Razmišljanja o reorganizaciji arhivske javne službe v Sloveniji segajo že v mandat Jožefa Školča kot ministra za kulturo med leti 1997 in 2000. Zaradi različnih objektivnih in mogoče tudi subjektivnih razlogov niso bili podani pogoji za izvedbo reorganizacije. Kot je razvidno iz predlogov iz leta 2002 in 2003, so še vedno močni zadržki glede združevanja, so pa ravno tako glasna opozorila glede organizacije pokrajin.

»Na sestanku direktorjev vseh sedmih javnih arhivov ter ob prisotnosti namestnika in pomočnice direktorja ARS je dne 28. marca 2002 v prostorih ARS potekala razprava o bodočem statusu javnih arhivov v luči upravnih reform in osnutka kulturnega zakona.

* Mag. Nada Čibej, direktorica, Pokrajinski arhiv Koper, Kapodistriasov trg 1, 6000 Koper, Slovenija.

V razpravi o izhodiščnih predlogih ARS na eni in regionalnih arhivov na drugi strani je prišlo do poenotenja stališč in soglasnega sprejetja naslednjih sklepov:

1. Status slovenskih arhivov naj se ne spreminja. Arhiv RS naj nadaljuje z delom kot organ v sestavi ministrstva za kulturo, regionalni arhivi pa naj ostanejo javni zavodi pod Ministrstvom za kulturo.
2. Ustanovitev enega javnega zavoda za področje arhivske dejavnosti po vzoru zavoda za kulturno dediščino ni sprejemljiva, ker s tem arhivi ne bi ničesar pridobili, uspešno izvajanje dejavnosti pa bi bilo vprašljivo.
3. Financiranje regionalnih arhivov naj še naprej poteka tako kot sedaj, iz državnega proračuna.
4. Vizija predloga Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo, konkretno 28. člena, s katero se regionalni arhivi umeščajo v mrežo pokrajin, ni sprejemljiva, ker bi tudi financiranje prešlo na pokrajine. Pomen in vloga arhivov pa presega okvire omenjenega zakona, ki arhive opredeljuje samo kot varuhe kulturne dediščine.«¹

Zelo zgovorna je trditev v zapisu o poenotenju stališča vseh javnih arhivov, da se status ne spreminja. Strah pred spremembami se je pokazal na vseh ravneh, od strahu pred izgubo trenutnega položaja - pravnega in finančnega - do dvomov v možnost opravljanja kvalitetnega strokovnega dela. Po neuspešnem predlogu združevanja pod okriljem ARS je bil naslednji korak predlog regionalnih arhivov:

»Slovenski regionalni arhivi želimo ostati samostojne pravne osebe. V skladu s slovensko pozitivno zakonodajo se zavzemamo za obliko organiziranosti slovenskih javnih arhivov v šest javnih zavodov, saj ustreza namenu in potrebam opravljanja javne arhivske službe na regionalnem nivoju. Torej predlagamo, da se naš status ne spreminja. Če Ministrstvo za kulturo želi doseči poenotenje, naj spremeni status Arhiva republike Slovenije.

Obrazložitev:

Slovenski regionalni arhivi imamo že dolgoletno tradicijo (najdaljšo ZAL) in smo s svojim delovanjem vpeti v regionalni-lokalni prostor, ki ga pokrivamo. Poleg tega menimo, da svoje strokovne naloge izvršujemo dobro v tej organizacijski obliki, kjer dokaj samostojno upravljamo s finančnimi sredstvi, ki so temelj za kritje tako materialnih in programskih stroškov kot sredstev, namenjenih za investicijsko vzdrževanje. Menimo, da bi z združitvijo v organ v sestavi z območnimi enotami (kot predlaga ARS) za nas pomenilo predvsem finančno koncentracijo in s tem centralizacijo, ki bi bila po našem mnenju moteča tako pri pokrivanju materialnih stroškov in sredstev investicijskega vzdrževanja, predvsem pa programskih stroškov (na tako razmišljanje nas navajajo negativne izkušnje sedanjih območnih enot Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije). Z morebitno centralizacijo pa bi izgubili tudi potrebno operativno okretnost in ažurnost. Zatorej menimo, da je za nas najboljša organiziranost, takšna kot je obstoječa, torej v obliki samostojnih javnih zavodov.«²

Regionalni arhivi pri tem niso ostali zgolj pri predlogu spremembe statusa ARS, temveč so svoj predlog razširili tudi s predlogom o ustanovitvi skupnega organa, ki bi opravljal upravno-organizacijske in koordiniral arhivske strokovne naloge.

¹ Skupno stališče slovenskih javnih arhivov podano po seji direktorjev 28. 3.2002.

² Predlog poenotenja statusa slovenskih arhivov, ki so ga podali regionalni arhivi decembra 2003.

»Predlagamo, da se na novo ustanovi Uprava za arhivsko službo in arhivsko gradivo Republike Slovenije (UASAG), ki naj bo organ v sestavi Ministrstva in bi namesto ARS opravljala upravno-organizacijske naloge s področja javne arhivske službe v Sloveniji in koordinirala arhivske strokovne naloge. Predlagamo, da bi v takšni UASAG lahko svoje mesto našli:

- vodja uprave, nesporna avtoriteta, priznan strokovnjak s področja arhivistike, ki bi vodil in usklajeval delo uprave ter bil pristojen za razvoj stroke in preučevanje strokovnih vprašanj (npr. tako aktualnega, kot je prevzemanje elektronskih oblik gradiva),
- informatik, ki bi skrbel za usklajen razvoj AERISSa,
- pravnik, ki bi urejal vsa pravna vprašanja za vse arhive,
- strokovnjak za mednarodno sodelovanje, ki bi usklajeval mednarodno sodelovanje vseh arhivov,
- koordinator za arhive, ki bi usklajeval strokovne in druge naloge vseh arhivov (organizator strokovnih komisij).«³

V razlagi take oblike organizacije je našla mesto tudi trditev, da bi *tako organizirane skupne službe bile neprimerno bolj učinkovite pri opravljanju skupnih nalog za vse slovenske arhive.*

Torej, ne morem mimo vtisa, da je bila v letu 2003 pravzaprav že postavljena osnovna struktura sedanjega predloga reorganizacije, s to razliko, da bi se v predlagani »UASAG« vključilo vse arhive.

Nadaljevanje predloga pa vidi vse dosedanje javne arhive kot javne zavode, kar bi ohranilo decentralizirano organiziranost slovenskih arhivov. Ob enem pa so spregledali lastno opozorilo na vizijo uresničevanja javnega interesa v kulturi, izrečeno v 4. točki skupnega stališča iz leta 2002, ki je dejavnost arhivov predvidela kot dejavnost na ravni lokalne skupnosti in javne zavode prenesla na nižjo raven.

Tako imamo v Sloveniji še vedno 7 javnih arhivov z različno urejenimi statusi. Arhiv Republike Slovenije (ARS) deluje znotraj državne uprave kot organ v sestavi Ministrstva za kulturo, ostali, regionalni arhivi pa znotraj javnega sektorja kot javni zavodi s področja kulture.

Na problematiko neenotnega statusa in nedorečene opredelitve, da vsi javni arhivi delujejo na državni ravni, čeprav skrbijo tudi za gradivo lokalnih skupnosti in da je javna arhivska služba, služba najvišjega državnega pomena, je opozoril predlagani paket zakonov o pokrajinah, kjer smo bili ponovno priča poskusu, da se regionalni arhivi izločijo iz državne ravni, tako rekoč razglasijo za državi nepomembne in prenesejo na lokalno raven. Celotni predlog popravka pripravljenih zakonov, da se arhivi umestijo na raven pokrajinske uprave, ni bil sprejet.

³ Predlog poenotenja statusa slovenskih arhivov, ki so ga podali regionalni arhivi decembra 2003.

»IZHODIŠČA IN PREDLOGI ZA NADALJNI RAZVOJ LOKALNE SAMOUPRAVE V RS IN DELITEV PRISTOJNOSTI MED DRŽAVO IN LOKALNIMI SKUPNOSTMI

Ministrstvo, pristojno za lokalno samoupravo, bo v sodelovanju z ostalimi ministrstvi v skladu z načelom subsidiarnosti ponovno proučilo razmejitve nalog med državo in lokalno samoupravo (občine, pokrajine), predvsem tistih, ki so določene v področni zakonodaji ter s posebnimi zakoni ob upoštevanju načela koneksitete (istočasno ob prenosu pristojnosti se prenesejo tudi sredstva za opravljanje teh nalog) v sodelovanju s pristojnimi ministrstvi predlagalo prenos določenih državnih nalog v opravljanje občinam. Ta nova razporeditev nalog bo temeljila na opravljeni analizi pristojnosti občin, tudi v primerjavi z MELLIS (evropska listina o lokalni samoupravi) in drugimi dokumenti sveta Evrope.

Naloge, določene z zakonom - področnimi zakoni, so zadeve regionalnega pomena. Te niso ne lokalnega ne državnega pomena - ampak vmesnega regionalnega pomena.

Te so predvsem v zvezi z:

- Področja javnih služb regionalnega pomena (pokrajinski arhivi, muzeji ...)«⁴

S predlaganim zakonom bi se s 1. januarjem 2009 na pokrajine prenesle pristojnosti v zadevah širšega lokalnega pomena in zadevah regionalnega pomena ter v izvrševanje posamezne upravne naloge iz državne pristojnosti, ki v skladu z zakonom, ki ureja pokrajine, spadajo v področja nalog pokrajine in jih kot naloge ministrstev, organov v sestavi ministrstev in upravnih enot določajo posamezni zakoni.

Ob tem je bilo zapisano, da se bodo na področju kulture izvedli ključni premiki, in sicer se na pokrajinsko raven z državne ravni prenese šest pokrajinskih ali zgodovinskih arhivov, na pokrajine se prenaša državna finančna sredstva in enote državne kulturne infrastrukture za delovanje 40 občinskih javnih zavodov - muzejev, galerij, gledališč - ki pomenijo hrbtenico regijske kulturne ponudbe, pri čemer se prepusti sporazumevanju bodočih pokrajin z občinami - ustanoviteljicami teh zavodov, njihovo morebitno ustanoviteljsko prenašanje na pokrajine oziroma vstopanje pokrajin v soustanoviteljstvo teh zavodov.⁵

Sklicujoč se na resolucijo o nacionalnem programu za kulturo 2004-2007 so zapisali, da se decentralizacija državnih pristojnosti vključno s prenosom sredstev in zaposlenega osebja tiče predvsem javnih zavodov in skladov v kulturi.

Takoj zatem pa je bila zapisana primerjalna ureditev v državah članicah EU, iz katerih je jasno razvidno, da nobena ni arhive postavila na raven lokalne kulturne ponudbe.⁶

⁴ Predlog zakona o prenosu nalog v pristojnost pokrajin - predlog za obravnavo, številka: 017-33/2006-553, Ljubljana, dne 18. 10. 2007, EVA 2006-1536-0030.

⁵ Prenesejo se regionalni arhivi s 117 zaposlenimi in državnimi sredstvi za njihovo delovanje vred. Pri tem praviloma en arhiv lahko zajema področje več pokrajin, kar se uredi s sistemom medsebojnih pogodb. Arhiv RS, ki je organ v sestavi Ministrstva za kulturo, ostane na državni ravni, arhivira dokumentacijo državnih organov, določa strokovne standarde delovanja javnih arhivskih služb na vseh ravneh, zagotavlja strokovni nadzor nad njihovim delovanjem in pristojnemu ministrstvu omogoča določanje javne arhivske mreže, ki zagotavlja arhivsko pokritost celega državnega teritorija.

⁶ Primerjalna pravna ureditev v državah članicah Evropske unije. Primerjalni pregled pristojnosti vmesnih ravni upravljanja vsebujeta dve študiji. Prva študija je bila izdelana leta 1999, druga pa leta 2002. V spodnji tabeli je kratek povzetek njihovih ugotovitev, ki se nanašajo na pristojnosti tistih vmesnih upravnih sistemov v navedenih državah, ki so primerljivi z izbranim konceptom pokrajin v Sloveniji.

NEMČIJA	DANSKA	FINSKA	NORVEŠKA	FRANCIJA	ITALIJA	ŠVEDSKA
Okraj - Landkreis	Okrožje	Provinca	Regionalna oblast	Regija in departma	provinca	Lan in razvojno območje (zveza la-nov)
gledališča, koncertne dvorane muzeji, knjižnice parki šport in zabava	gledališča, koncertne dvorane muzeji, knjižnice		gledališča, koncertne dvorane muzeji, knjižnice šport, zabava	gledališča, koncertne dvorane muzeji, knjižnice		

Pri navajanju ureditve na Češkem pa je celo zapisano, da so izpostave državne uprave, ki je ostala v minimalnem obsegu organizirana na regionalni teritorialni ravni (zemljiški uradi, arhivi ...).

Torej, če pri vsem zapisanim izrazim globoko strinjanje z dejstvi, ki so jih slovenski javni arhivi navedli v skupnem stališču, da je prehod na lokalno raven nesprejemljiv, **ker je arhivska služba najvišjega državnega pomena**, se ne morem strinjati z ugotovitvami, da je tudi v primeru regionalizacije Slovenije, organizacija arhivske javne službe kot javnih zavodov najbolj primerna rešitev.

Ravno zato smo v času medresorskega usklajevanja predloga paketa zakonov o pokrajinah regionalni arhivi na Službo Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj naslovili predlog sprememb in dopolnitev predloga zakona o pokrajinah, ki je poskušal že izločene regionalne arhive umestiti kot organe v sestavi pokrajinske uprave. S tem bi sicer poenotili status javnih arhivov, delovali pa bi na dveh ravneh.

Tak predlog za predstavnike pristojnih ministrstev in oblikovalcev predlogov zakona ni bil sprejemljiv, zdel se jim je celo nepomembna rešitev.

Tudi Ministrstvo za kulturo ni pokazalo večjega interesa za sodelovanje pri reševanju statusa arhivske javne službe z utemeljitvijo, da je za proračun ministrstva taka izločitev blagodejna.

Vendar predlog regionalizacije ni dobil politične podpore in skladno s tem ni prišlo niti do reorganizacije, niti do prenosa regionalnih arhivov na lokalno raven.

SPREMEMBE ZVDAGA

V predlogu sprememb obstoječega zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA) iz leta 2006, ki ga je pripravil ARS, je zapisano »*da določila o organizaciji javne arhivske službe v Republiki Sloveniji, javnih arhivih, njihovih nalogah ustrezajo trenutnemu kompromisnemu razmišljanju ...*«. ⁷

Pri pregledu predloga sprememb ZVDAGA, ki je dejansko nujna na več nivojih, se je ponovno pokazala priložnost, da se enotno in pravno uredi status javne arhivske službe na državni ravni. To je vzpodbudil tudi predlog sprememb prvega odstavka 54. člena, ki naj bi določal, da »*državni arhiv skrbi za strokovno koordinacijo arhivske*

⁷ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA-A), predlog ARS, 2009.

javne službe, in razlaga, da zaradi prihajajoče ustanovitve pokrajin in posledično prenosa pristojnosti za velik del arhivske javne službe z države na pokrajine, predlog novele predvideva, da za strokovno koordinacijo arhivske javne službe ter s tem njeno kakovostno izvajanje skrbi državni arhiv.«⁸

Sedanja ministrica za kulturo ga. Majda Širca je s sklepom imenovala delovno skupino Ministrstva za kulturo za pripravo osnutka predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah ZVDAGA,⁹ ter ji podaljšala mandat do vložitve predloga v vladni postopek.¹⁰

Naloge delovne skupine so priprava osnutka predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah ZVDAGA, izvedba strokovne razprave z izvajalci javne službe varstva arhivskega gradiva ter s spremembo sklepa tudi sodelovanje pri postopkih usklajevanja in pri pripravi spremnega gradiva za predlog Sprememb ZVDAGA.

Pomembnejša sprememba, ki jo prinaša predlog zakona, je ureditev javne arhivske službe. Predlog predvideva poenotenje vseh javnih arhivov v en državni arhiv, s čimer se bo poenotila praksa v slovenski javni arhivski mreži. Reorganizacija javne arhivske službe ter združitve dosedanjih arhivov v državni arhiv je smiselna iz več razlogov: poenotenja arhivske prakse, širitve znanj in dobrih praks, enostavnejše in preglednejše organizacije, racionalizacije poslovanja, enotnega izvajanja arhivskih strokovnih nalog, poenostavljenega financiranja nekaterih skupnih projektov.

Ob teh učinkih pa ne bo zmanjšana kakovost ali geografska razpršenost storitev državne arhivske službe, saj bodo organizacijske enote državnega arhiva v celoti prevzele človeške in druge vire ter s tem tudi strokovne naloge dosedanjih arhivov.

Sama reorganizacija naj ne bi zahtevala dodatnih finančnih sredstev v proračunu, temveč le ohranitev realne vrednosti vsote sedanjih proračunov posameznih arhivov.

Seveda ne moremo mimo stroškov, ki jih bo terjalo »označevanje prostorov« in »sprememba poslovanja pokrajinskih arhivov« ter verjetno posamezne korekcije pri prehodu delavcev v novo sistemizacijo, dvomim pa, da bo to preseгло vsoto, ki jo kot mejno postavlja zahteva za presojo finančnega vpliva na že sprejet proračun (40.000 €). Pri tej postavki lahko mirno zapišem, da spremembe ne bodo imele finančnega vpliva, vsaj kar se tiče izvedbe reorganizacije.

Skladno s predpisi, ki urejajo organe v sestavi ter organizacijo in sistemizacijo v organih državne uprave, bo podrobnejšo organizacijo novoustanovljenega državnega organa v uredbi določila Vlada.

⁸ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA-A), predlog ARS, 2009.

⁹ Sklep o imenovanju delovne skupine Ministrstva za kulturo za pripravo osnutka predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih, št. 625-1/2009-10, z dne 9. 3. 2009. V skupino so bili imenovani: dr. Dragan Matić, mag. Janez Kopač (ki ga je kasneje zamenjal mag. Žarko Bizjak), mag. Nada Čibej, Marjan Zupančič in mag. Drago Trpin.

¹⁰ Sklep o spremembi sklepa št. 625-1/2009-10 z dne 9. 3. 2009 o imenovanju ..., št. 625-372009-5, z dne 11. 6. 2009.

ORGAN V SESTAVI MINISTRSTVA ZA KULTURO

Po razpravah in posvetovanjih vseh predstavnikov slovenskih javnih arhivov je bilo sprejeto mnenje, da se pripravi predlog združitve v enoten organ v sestavi, kar je tudi bilo predstavljeno ministrici za kulturo na skupnem sestanku. Sprememba bo izvedena v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja državno upravo.¹¹

Za potrebe priprave predloga organizacijske strukture je bila pregledana struktura naslednjih organov v sestavi:

Policijska, ki opravlja svoje naloge na treh ravneh: državni, regionalni in lokalni. Organizacijsko jo sestavljajo generalna policijska uprava, policijske uprave in policijske postaje.

Policijske uprave so v Celju, Kopru, Kranju, Krškem, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu, Postojni in Slovenj Gradcu in delujejo kot območne organizacijske enote. Na območju policijske uprave se za neposredno opravljanje nalog policije na določenem območju ali za določeno področje dela policijske uprave ustanovijo policijske postaje.

Carinska uprava RS se organizacijsko deli na Generalni carinski urad in Carinske urade v Brežicah, Celju, Dravogradu, Jesenicah, Kopru, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici in Sežani. Uradi pa se organizacijsko delijo na posebne službe, sektorje, oddelke, referate in izpostave.

Davčno upravo RS sestavljajo generalni davčni urad, posebni davčni urad, ki opravlja naloge davčnega urada na celotnem območju Republike Slovenije in davčni uradi v Brežicah, Celju, Dravogradu, Hrastniku, Kočevju, Kopru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu, Postojni, Ptujju in Velenju. Uradi so organizacijske enote davčne uprave. Izpostave in referati so teritorialne organizacijske enote davčnih uradov.

Veterinarska uprava RS se organizacijsko deli na glavni urad, urad za notranji nadzor, ki ga sestavljajo območni uradi v Celju, Kopru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu, Postojni in Ptujju ter urad za mejni nadzor z mejnimi veterinarskimi postajami.

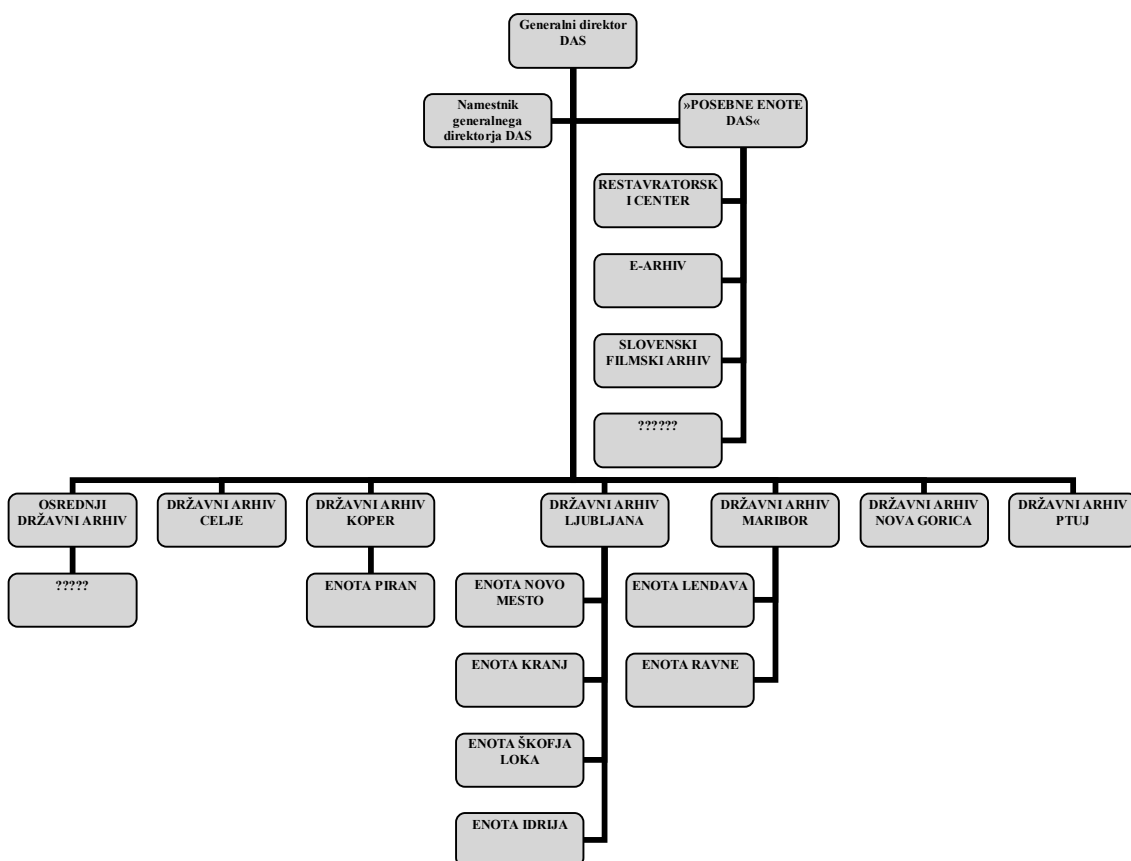
Glede na trenutno obliko delovanja arhivske javne službe bi bila organizacijska struktura davčne uprave najbližje iskani rešitvi organizacije državnega arhiva.

¹¹ *Zakon o državni upravi (uradno prečiščeno besedilo) (ZDU-1-UPB4), Ur. l. RS, št. 113/2005, 48/2009. Zakon o javnih uslužbencih (uradno prečiščeno besedilo) (ZJU-UPB3), Ur. l. RS, št. 63/2007, 65/2008. Uredba o organih v sestavi ministrstev, Ur. l. RS, št. 58/2003, 45/2004, 138/2004, 52/2005, 82/2005, 17/2006, 76/2006, 132/2006, 41/2007, 63/2009. Uredba o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v organih javne uprave in v pravosodnih organih, Ur. l. RS, št. 58/2003, 81/2003, 109/2003, 43/2004 (58/2004 popr.), 138/2004, 35/2005, 60/2005, 72/2005, 112/2005, 49/2006, 140/2006, 9/2007, 101/2007, 33/2008, 66/2008, 88/2008, 8/2009, 63/2009, 73/2009, 11/2010.*

NOTRANJA ORGANIZACIJA DAS

Glede na obseg in zahtevnost priprave podzakonskih aktov, ki bodo med drugim urejali tudi notranjo organizacijo in sistemizacijo, bo delo potekalo v sodelovanju z Inštitutom za javno upravo pri Pravni fakulteti.

V nadaljevanju je grobi osnutek osnovnega organigrama Državnega arhiva RS. Za vse naštetih dele in morebitne nove člene je potrebno dodatno razdelati organizacijo. Tudi navedena poimenovanja so povzeta iz enega od predlogov reorganizacije in niso dokončna.

V okviru nalog skupine določene s sklepom ministrice za kulturo, so potekala tudi usklajevanja na Ministrstvu za javno upravo in iskanje najbolj učinkovite in sprejemljive oblike reorganizacije.

Na sestanku s predstavniki MJU, dne 19. 11. 2009, so bile pregledane obstoječe sistemizacije in potekala je razprava o zatečenem stanju. Po pojasnilih gospe Purg smo ugotovili, da tudi na MJU podpirajo uporabo skupine G za strokovne delavce, razen tistih, ki bodo na uradniških položajih. Pri tem bi se strokovnim delavcem v ARS omogočilo pridobivanje nazivov na področju varstva kulturne dediščine in varstva arhivskega gradiva, ki so podlaga za uvrstitev v plačne razrede. Ustrezno temu bi popravili pravilnik, ki ureja pridobivanje nazivov na način, da bo izjemoma zaradi reorganizacije arhivske javne službe do 31. 12. 2011 mogoče napredovati v nazive s preskokom na podlagi zbranih točk, kar se izkazuje z minulim delom, objavami,

popisi itd. Ravno tako je potrebno pripraviti katalog delovnih mest, ki bo sestavni del sistemizacije državnega arhiva.

Pri ponovnem usklajevanju 14. 1. 2010 so na MJU ponovno opozorili, »da bi bilo za lažje delo nujno treba pripraviti pregled sistemiziranih in zasedenih delovnih mest, saj bo to podlaga za nov akt o sistemizaciji delovnih mest ter za pogodbe o zaposlitvi. Oboje bo moralo biti pripravljeno v skladu z veljavnimi predpisi, ki to področje urejajo za državno upravo, kar pomeni, da bodo morali vsi javni uslužbenci izpolnjevati pogoje za zasedbo delovnih mest. Izjema je edino obvezno usposabljanje, ki ga je možno opraviti v enem letu od zasedbe uradniškega delovnega mesta oziroma imenovanja v naziv. Pri tem seveda predlagamo, da natančno proučite ideje glede uradniških delovnih mest, da ne pride glede na vsebino uradniških nalog in vsebino dela v Državnem arhivu do nepotrebnih težav.«¹²

V predlogu ZVDAGA - A z dne 18. 1. 2010 so bile podane pripombe s strani MJU, ki se glasijo:

Z dnem 1. 1. 2012 javni uslužbenci Arhiva Republike Slovenije in javnih zavodov Zgodovinski arhiv Celje, Pokrajinski arhiv Koper, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Pokrajinski arhiv Maribor, Pokrajinski arhiv v Novi Gorici in Zgodovinski arhiv Ptuj sklenejo pogodbe o zaposlitvi v Državnem Arhivu Republike Slovenije za delovna mesta, določena v aktu iz četrtega odstavka 34. člena tega zakona.

Javni uslužbenci javnih zavodov iz prejšnjega odstavka, ki so opravljali naloge, ki se vsebinsko razvrstijo med uradniške naloge, in ki sklenejo pogodbe o zaposlitvi za delovna mesta (določena v aktu o sistemizaciji delovnih mest)¹³, na katerih bodo opravljali uradniške naloge, se prevedejo v uradniški naziv glede na plačni razred, v katerega je uvrščeno delovno mesto, za katerega sklenejo pogodbo o zaposlitvi.

Javni uslužbenci morajo izpolnjevati pogoje za uradniška delovna mesta, kar pomeni, da bodo morali obveznost iz 89. člena ali katero drugo opraviti v roku, ki ga določa zakon po sklenitvi pogodbe o zaposlitvi, to obveznost (sedaj je to obvezno usposabljanje) pa je treba zapisati v pogodbo o zaposlitvi.

Ob tem nas je spomnila na dejstvo, da moramo vedeti, kaj bomo pripravili kot novo sistemizacijo, zato da se že v zakon zapiše rešitev, če bo potrebna in da bomo lahko ocenili finančne posledice zakona, ustrezno dopolnili pravilnik o nazivih ter predlagali spremembe kadrovskega načrta.

Ob predpostavki, da je nujno potrebno opredeliti upravno strukturo arhivske službe kot državno službo, je obvezno pripraviti ustrezne preglednice stanja sistemiziranih delovnih mest z zahtevanimi pogoji ter ustrezne podzakonske akte, ki bodo opredelili delovna mesta v državnem arhivu.

Ne glede na to, da podpiram prehod strokovnih delavcev v plačno skupino G, se mi je zavrnitev predloga za razširitev podskupin v plačni skupini C, ki bi zajela tudi arhivsko stroko, zdela nesprejemljiva. Namreč, v podskupinah plačne skupine C naj bi bile le službe najvišjega državnega pomena in se jih ne bo spreminjalo.

¹² Pripomba in predlog podana 14. 1. 2010 po elektronski pošti, podpisana Štefka Korade Purg, MJU.

¹³ Dodano v predlog pripomb s strani ge. Štefke Korade Purg dne 16. 2. 2010.

Prikaz plačne skupine C:

C2 - Uradniki v državni upravi, upravah pravosodnih organov in upravah lokalnih skupnosti

Uradniška delovna mesta in nazivi plačne podskupine C2 - Splošno

Uradniška delovna mesta in nazivi plačne podskupine C2 - Pravosodje

Uradniška delovna mesta in nazivi plačne podskupine C2 - Veterinarji

C3 - Policisti

C5 - Cariniki

C6 - Inšpektorji, pazniki in drugi uradniki s posebnimi pooblastili

C7 - Diplomati¹⁴

SPIN ANALIZA

Bistveni element pri izvedbi projekta reorganizacije je zagotovo t. i. SPIN analiza, katere namen je, da dobro spoznamo svojo organizacijo. Izvedba SPIN analize je nujni predpogoj, da se lahko oblikujejo smiselni in dosegljivi cilji.

Kratica SPIN (ang. SWOT) izhaja iz besed: slabosti, prednosti, izzivi, nevarnosti (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Treats), v praksi pa je analiza zelo primerna, ker je preprosta, ne zahteva posebnega analitičnega znanja, ne vzame dosti časa in daje dobre rezultate ob razmeroma majhnem vložku.

S to analizo ugotavljamo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti vplivov (makro okolje - tehnologija, politika, družba ...), dejavnikov (mikro okolje - institucije, ustvarjalci ...) in dejavnosti (trženje, finance, prevzemanje, varovanje in organizacija), ki nastajajo zaradi določenih dogajanj in trendov.

Potreba po analizi nastopi, ko poslovna enota zazna spremembo trenda ali pomembnejšega dogajanja (reorganizacija). Izvaja se tako, da uprava pregleda dejavnosti in vsak dejavnik oceni glede na to, ali predstavlja večji ali manjši SPIN.

To analizo se najbolje izvede v timu (lahko tudi zunanjih strokovnjakov), vodja tima pa nakaže področja, ki bi jih analizirali. Pomembno je, da so na koncu vsa pomembna področja pokrita, sicer pa se za vsako področje razčleni vse štiri kategorije tj. slabosti, prednosti, priložnosti in nevarnosti. Ko je analiza opravljena, je potrebno premisliti, kako odpraviti slabosti in nevarnosti ter kako ohraniti prednosti.

Ko se pridobi rezultate analize, je nujno tudi ukrepati, tj. za vsako postavko v analizi zapisati določeno akcijo. Cilj vsake SPIN analize je spremeniti pomanjkljivosti in nevarnosti v prednosti in priložnosti.

¹⁴ Zakon o sistemu plač v javnem sektorju ZSPJS, UL RS 56/2002.

PODZAKONSKI AKTI, KI SE SPREMINJAJO Z ZVDAGA

V prehodnih določbah je zapisano, da Vlada in minister, pristojen za arhive uskladi podzakonske predpise s tem zakonom oziroma izdata nove potrebne podzakonske predpise najkasneje v roku šestih mesecev od začetka veljavnosti zakona, ter da Vlada uskladi uredbo, ki ureja organe v sestavi in uredbo, ki ureja sistemizacijo in notranjo organizacijo, s tem zakonom najkasneje tri mesece po uveljavitvi zakona.

Podzakonski akti, ki naj bi se spremenili po sprejetju novele zakona, so:

- *Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv Celje, Ur. l. RS, št. 67/2003,*
- *Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Koper, Ur. l. RS, št. 67/2003,*
- *Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv Ljubljana, Ur. l. RS, št. 67/2003,*
- *Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor, Ur. l. RS, št. 67/2003,*
- *Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, Ur. l. RS, št. 67/2003,*
- *Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv na Ptuj, Ur. l. RS, št. 67/2003,*
- *Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva, Ur. l. RS, št. 86/2006,*
- *Pravilnik o strokovni usposobljenosti uslužbencev javnopravnih oseb ter delavcev ponudnikov storitev, ki delajo z dokumentarnim gradivom, Ur. l. RS, št. 132/2006,*
- *Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o strokovni usposobljenosti uslužbencev javnopravnih oseb ter delavcev ponudnikov storitev, ki delajo z dokumentarnim gradivom, Ur. l. RS, št. 38/2008,*
- *Pravilnik o strokovnih izpitih na področju varstva kulturne dediščine in varstva arhivskega gradiva, Ur. l. RS, št. 101/2008,*
- *Pravilnik o pridobivanju nazivov na področju varstva kulturne dediščine in varstva arhivskega gradiva, Ur. l. RS, št. 101/2008,*
- *Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv Ljubljana, Ur. l. RS, št. 4/2009,*
- *Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor, Ur. l. RS, št. 4/2009.*

ZAKLJUČNA DEJANJA

Z upoštevanjem dosedanjih aktivnosti in utemeljitev glede izvedbe reorganizacije sem mnenja, da je potrebno vključiti tudi segment delovanja in povezovanja arhivske stroke ter poenotenja v strokovnem smislu.

Osebnostno menim, da izvedba reorganizacije ne bo vplivala na zmanjšanje kvalitete dela, niti preprečila konstruktivne kritike in strokovne debate. Ravno nasprotno, največ strokovnih debat in najboljših rešitev se pokažejo takrat, ko se poskuša v stroki približati skupnim izhodiščem.

Spremenila pa se bo dosedanja poslovna samostojnost regionalnih arhivov. To pa ne pomeni, da je taka sprememba le slaba rešitev za dolgoročni strateški razvoj stroke. Zato je potrebno pri pripravi dokumentacije izvesti tudi že omenjeno SPIN analizo in njene izsledke vključiti v izvedbene akte.

Z navedenim prehodnim členom o spremembi podzakonskih aktov pa je odprta možnost za uveljavitev strokovnih izhodišč, ki bodo lahko pozitivno vplivala na stroko in ji zagotovila dolgoročen razvoj usklajen z mednarodnimi arhivskimi smernicami.

Predlog novele zakona pa ni zgolj reorganizacija, temveč zajema tudi pomembna dopolnila na področju e-gradiva, na področju dostopnosti in zagotavljanja ohranitve gradiva.